Цана нумэру 50 кап.

БЕЛАРУСКАЯ ДУМКА

ВЫХОДЗІЦЬ ТРОЙЧЫ У ТЫДЗЕНЬ.

Рэдакцыя і Адміністрацыя — Вострa-Брамская, № 9 — адчынена што дня, апрача сьвята, 8—12 і 3—5.

АБВЕСТКІ: 1 радок перад тэкстам 4 рублі. 1 радок за тэкстам 2 рублі. З безработных за усю абвестку 2 рублі.

Год I. Серада, 18 чэрвеня 1919 г. № 23

Палітычныя перспэктывы і Беларусь.

Як толькі скончылася вялікая вайна народаў, здавалася, што зморанае чалавецтва адразу-ж перастане сварыцца і лязгаць аружжам і займецца сваімі хатнімі мірнымі справамі. Аднак мы бачым, што замест вялікай эўрапейскай вайны, пачаліся іншыя прыватныя войны паміж аддзельнымі народамі, а ў Расеі вот ўжо другі год вядзецца унутраная вайна, а таксама і з суседзямі. Яшчэ ня відаць, калі кончацца гэтыя войны і калі наступіць агульнае замірэньне.

Немцы і аўстрыйцы ўсё адцягваюць падпісаньне міра. Яны ня хочуць згадзіцца з цяжкімі варункамі, якія паставілі ім дзяржавы Антанты, варункамі, каторыя трэба лічыць справядлівымі, калі прыйняць на ўвагу тыя вялізарныя шкоды, каторыя немцы прычынілі а-маль ўсяму сьвету.

Чэхі ваююць з венграмі, палякі—з украінцамі, немцамі і бальшавікамі. Румыны—з венграмі і бальшавікамі. У Расеі проціў бальшавікоў ваююць: Колчак, Денікін, Грыгор'еў, Юдэніч і інш., а таксама—фіны, эстонцы, латышы, літоўцы, палякі, украінцы і т. д.

Мірная канфэрэнцыя разглядае розныя справы, глаўным чынам варункі міра з немцамі і пагранічныя споры немцаў з іх суседзямі. Да Расеі з яе справамі дзяржавы Антанты яшчэ не саўсім падайшлі. Праўда, ў апошнія дні «рада чатырох» прыйняла вельмі важныя пастановы аб адносінах да Колчака. На Колчака Антанта глядзіць, як на чалавека, каторы павінен зрабіць ў Расеі парадак і сазваць Устаноўчы Усерасейскі Сойм. Робяцца таксама крокі, каб дайсьці да паразуменьня паміж Колчаком і урадамі розных народаў, уваходзіўшых у склад Расейскай імпэрыі.

У пытаньнях аб адносінах паміж Колчаком і асобнымі народамі важна тое, ці прызнае Колчак незалежнасьць гэтых народаў, і другое — ці згодзіцца Колчак прызнаць гэтыя новыя гаспадарствы ў граніцах, якія намечаны імі.

Колчак прызнае незалежнасьць Польшчы, а што датыча другіх гаспадарстваў як Літва, Эстонія, Латвія, Грузія і інш. то Колчак адмаўляецца прызнаць іх незалежнасьць сам, кажучы, што ён не мае права гэтага рабіць без Устаноучага Сойма.

Такім чынам і для Колчака і для Антанты пакуль што ёсьць толькі Расея і Польшча і яны ужо цяпер могуць лічыць сябе дзяржавамі, якія прызнаюцца Антантай. Калі так і будзе, і калі Антанта зможа давесьці да канца сваё пажаданьне аб адбудове Расеі і Польшчы, дык малым народам прыйдецца лічыцца з гэтым.

Няма чаго і гаварыць, што і Расея і Польшча будуць старацца адбудаваць свае дзяржавы ў граніцах, найбольш для сябе выгодных з эканамічнага і палітычнага боку. Расея захоча дабыць сабе ўсе землі, што ад яе аддзяліліся, каб прабіцца да Балтыцкага і Чорнага мора. Эстонія, Латвія, Літва, Беларусь, Украіна і Каўказ змушаны будуць ўвайсьці ў тыя ці іншыя адносіны да Расеі, калі Колчак разаб'е бальшавікоў. З другога боку — ёсьць ведама, што і Польшча энэргічна стане дамагацца, каб далучыць да сябе усе суседзяў, перш за ўсяго—літоўцаў і беларусаў, а потым можа — Латышоў і Эстонцаў і навет Украінцаў.

Ідэя фэдэрацыі Польшчы з Літвой і Беларусьсю вельмі популярная ў Польшчы. Можна сказаць, што ўсе палякі хочуць злучэньня Польшчы з Літвою і Беларусьсю. Палякі добра разумеюць, што Польшча сама па сабе будзе слабаю і проціў Расеі і проціў немцаў і змушана будзе шукаць падтрыманьня проціў сваіх суседзяў дзе-нібудзь на старане, што зьвязвае ёй рукі.

Вось дзеля таго мы і бачым, што Польшча так жадае саюза з Літвою і Беларусьсю.

Літва і Беларусь цяпер становяцца ў палажэньне, калі і Расея і Польшча будуць дабівацца саюза з імі. Літва і Беларусь хочуць быць незалежнымі.

Але-ж ведама, што калі ім стане ясна, што незалежнасьці ім пакуль што не дабіцца, то яны змушаны будуць стаць ці на бок Польшчы, ці на бок Расеі. У пытаньні, на чый бок стаць, многа будзе значыць, якія варункі будуць запрапанованы літоўцам і беларусам з аднаго і другого боку.

Колчак яшчэ далёка. Справы яго, як чуваць з газэт, троху сапсаваліся. Бальшавікі не толькі ня пушчаюць Колчака далей, але атагналі яго досьць далёка назад.

Для Польшчы, калі яна ня хоча адкінуць ад сябе беларусаў і літоўцаў, падайходзіць пара пачаць шчырыя перагаворы аб утварэньні з імі згоды па пытаньню аб адносінах паміж сабою.

Да апошняй пары Польшча ці саўсім не вяла перагавораў з Літвой і Беларусьсю, калі абы-што рабіла такое, што чапала правы беларусаў і літоўцаў, ці не згажалася з беларусамі і літоўцамі на іх прапазіцыі.

Мы лічым, што Польшча, каторую яшчэ ня можна лічыць магутнаю, робіць страшэнныя памылкі у сваёй палітыцы. У Польшчы,—толькі што яна паўстала,—а ўжо многа ворагаў. Немцы, літоўцы, украінцы, чэхі, беларусы.

Ці можа Польшча пахваліцца, што з імі ў яе добрыя адносіны?

Струны польскай палітыкі могуць разам парвацца... і мы ня будзем шкадаваць тады, што палякі прайгралі, бо на палітыку, якую мы бачым цяпер ад Польшчы ў адносінах да нас і літоўцаў, палітыку навязваньня і палітыку словаў бяз дзела, мы ніколі ня згодзімся.

Мы такія самыя людзі, як і палякі, і мы вымагаем, каб з намі лічыліся і гаварылі, як роўны з роўным, шануючы нашыя правы.

Гэта ёсьць—conditio sine qua non...

Лук—аш.

ПАСЯДЖЭНЬНЕ

Беларускага Нацыянальнага Комітэту м. Вільні

адбудзецца 18-га чэрвеня,

у сераду, а 5-й гадзіне у-вечары, у Канцэлярыі Рады

(Вострa-Брамская 9).

Беларускі зьезд 9--10 чэрвеня.*)

Ад імені беларусаў-каталікоў выступіў з прамовай да зьезду гр. Фалькевіч, каторы зьвярнуўся да зьезда з прапазыцыяй, каб была вынесена рэзолюцыя: 1) аб рэстаўрацыі у Вільні катэдры беларускага біскупа, 2) аб навучаньні у Віленскай і іншых краёвых рымска-каталіцкіх духоўных сэмінарыях перш — у нацыянальна-беларускім духу, а потым і ў беларускай мове, 3) каб ксяндзы на Беларусі былі-б беларусы—бо гэтага хоча ужо селянства, і каб навучаньне у касьцелі было па-беларуску.

Па просьбе грамадзян беларусаў — праваслаўных выступіў гр. Чэрэпук, які абвесьціў, што і праваслаўныя беларусы таксама жадаюць, каб у Вільні як найхутчэй архірэй быў — беларус і каб у царкве пропаведзі казаліся толькі па-беларуску, а з духоўных сэмінарыяў выходзілі сьвяшчэньнікі-беларусы нацыянальна свядомыя.

Была прынята аднагалосна такая рэзолюцыя:

«Беларускі Зьезд Віленшчыны і Горадзеншчыны даручае сваей Радзе Зьезду, каб яна, выяўляючы жаданьні беларусаў-каталікоў і беларусаў-праваслаўных, увайшла у найхутчэйшыя перагаворы з рымска-каталіцкаю і праваслаўнай духоўнай уладаю, каб у Вільні быў назначаны р.-к. беларускі біскуп, каб у р.-к. і праваслаўных духоўных сэмінарыях Беларусі навучэньне вялося у нацыянальным беларускім духу, а потым і каб у касьцёлах і царквах з беларускімі парахвіянамі выкладаліся казаньні у нацыянальнай мове і каб ксяндзы-палянізатары і свяшчэньнікі-русіфікатары былі заменены ксяндзамі і свяшчэньнікамі беларусамі, а таксама яшчэ, каб і для праваслаўных беларусаў быў архірэй-беларус“.

З дакладам аб помачы земляробству выступіў гр. Сегень, паміж іншым прапанаваўшы паўсюды закладываць земляробныя коопэратывы, як найлепшы спосаб самапомачы. Была прынята такая рэзолюцыя:

«Беларускі Зьезд сьцьверджае, што земляробства нашае зусім зруйнована; толькі энэргічная праца выбранага намі правамоцнага органа палепшыць палажэньне па абсемяненьню палеткаў і двароў, абзавядзеньню жывёлаю і коньмі і па адбудове зруйнованых вёсак і гаспадарак“.

Затым было прыступлена да выбару Цэнтральнай Рады Горадзеншчыны і Віленшчыны.

Пастаноўлена выбраць Раду Горадзеншчыны і Віленшчыны з 15 асоб, пры гэтым 5 з іх выбраць ў прэзыдыум Рады.

Пасьля доўгіх спрэчах паміж правай і левай старанамі зьезду у пытаньні, якім спосабам і каго выбіраць, зьезд выбраў ў Прэзыдыум Рады:

старшынёй—Душэўскага К.,

таварышамі—Кахановіча М. і Станкевіча І.

Сэкрэтарамі Мурашку і Тарашкевіча.

Сябрамі Рады:

1. Чэрэпука Я.,
2. Грыба Т.,
3. Алексюка П.,
4. св. Кушнёва,
5. кс. Пятроўскага,
6. Фалькевіча,
7. Маркевіча,
8. Фохта,
9. Ярушэвіча і
10. Сенкевіча.

Кандыдатамі:

1. Мядзіолку, 2. Кнігу, 3. Курпіка, 4. Антонава і 5. Бекеша.

Зьезд зачыніўся ў 5 гадзін раніцы 11 чэрвеня.

На зьезьдзе было больш, як 125 правамочных делегатаў.

*) Гл. № 21 і 22.

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

Весткі Польскага Генеральнага Штабу.

Фронт Галіцыйска-Валынскі. Над Стырам пад Рафалоўкай артылерыйскі агонь з абодвых бакоў.

Фронт Палескі. Аддзелы 3-га палка польскіх вуланаў па заўзятай бойцы занялі Лагішын, дзе узялі 100 салдатаў і 2 камандіраў, здабылі 6 кулямётаў і шмат амуніціі.

Фронт Літоўска-Белар. Без перамены.

15 чэрвеня.

Фронт Галіцыйска-Валынскі. У Галіцыі на паўдзён-заход ад Тарнаполя ідуць бойкі з украінскімі войскамі генер. Паўленкі.

Фронт Палескі. Варожая артылерыя аднавіла свае дзеяньне на Ясёлдзе.

Фронт Літоўска-Беларускі. Напад ворога на лініі Сноўхваева — адкінуты на цэлым фронце.

Ультыматум Фоша.

Фош, як даносяць (Havas) паставіў немцам ультыматум аб хуткім скасаваньню прыказу, выданага ў Бэрліне, аб забароне польскім войскам пераходзіць Нямеччыну.

Немцы задзержываюць войска Галлера.

Праз цэлы тыдзень войскі Галлера ня мелі ніякай перашкоды ў транспарце сваіх аддзелаў у Польшчу, а надоічы ў Лешне, нямецкая улада не перапускала Галлераўскіх войскаў. Мясцовая нямецкая улада ссылаецца на распараджэньне з Бэрліна. Палякі павядомілі аб гэтым Парыж.

Неўдача Калчака.

Як даносіць Ческа - Славацкае бюро

Панская сучка*)

IV.

Пан Міхал уцяшаўся, што бяда блізка што мінулася. Адылі уцяшаўся з асьцярожнасьцю, каб не давялося расчараваца. «Накарміце-ж яе самую так, каб аж піць папрасіла»? Чорт яго ведае, што гэта значыць? А трэба уцяміць і ў дасканальнасьці споўніць: доля войта зусім ня ваблівая. Рымарчук—хлоп; уськінуты панскаю ласкаю на высакосьці вайтоўства сьмерд; яму лягчэй зрабіцца ізноў тым самым, чым быў калі-сьці. Але пан Міхал—шляхціц, хоць і занепалы; яму ня зьнесьці сорому. Трэба старацца.

— Скажы ты мне, Яська, як накарміць чалавека, каб піць папрасіў, а? — спытаўся ён, сустрэўшы псара.

Той не зразумеў, прыйняў за жарты і стараўся патрапіць пад панскі гумар, адказаў:

— Накарміць трэба ў-досыцьця, ласкавы пане.

— Накарміць? Ды мне па добрым абедзе курыць толькі хочацца, разумееш?

— А мне — піць. Анэгдай пасьля смажонага селядца я паў ікухля квасу выдзьмухаў у кухара, ласкавы пане.

— Ага, так, так, так. Па селядцу, значыцца?

— Пасьля лазьні надта піць карціць, ласкавы пане.

— Ага, пасьля лазьні яшчэ, Ясько. Добра, добра, — ты разумны хлоп, псар Ясько.

— Сабачнікі усе мудрагелі—ашчэ, рыўся Яська.

— Ну, ідзі сабе да сваіх сабак, ато ізноў абы-што забудзешся.

— Дармоўшчына была, паночку...

— Ну, ну, пагамані ў мяне!

Пан Міхал пасьля размовы з псаром Яськаю прасьвятлеў. Хоць не выпадае так доўга гутарыць яму са сьмердам, нядаўна абсечаным, ды нічога: гэны сьмерд, чорт яму сябра, нагадаў харошую думку. Княжэўская воля будзе споўнена ў дасканальнасьці.

У садзе за старым флігяльком аконама ліпела над заплытым стаўком старэнькая акінутая лазенка. Аконам загадаў, каб як найбарджэй зрабіць у ёй парадак і пачаць грэць. У лазенку умясьцілі Тацяну Турботную і замкнулі на замок там, дзе парацца. Ключ паклаў сабе у кішаню пан Міхал.

— Скрозь вакенца даваць па пяць селядцоў у-раньні і у-вечары, а болі нічога не даваць. Няхай есьць у-досыцьця, каб аж піцюхны пабажала. Цяпло у печы ня спускаць дзень і ноч, ды болі пары паддаваць, ато азызьне галубка, — казаў аконам гайдуку,—паліць што жарчэй, селядцы выбіраць што пасальней.

І катаваньне пачалося.

Тры дні, тры ночы стагнала, хрыпела і драпала сьцены зьнямоглая ад смагі хворая баба.

Ужо й Будзьку узьвярнулі. Ужо ён, рады, падцьвярдзіў, пусьціўшы ў ход усё свае ветэрынарскае веданьне, што, дапраўды, шчанятаў баба абкарміла ма-

*) Гл. №№ 20, 21 і 22.

печаці з Парыжа, Калчаку не пашанцавала і прыйшлося яму атдыйсьці аж да лініі Уфы.

Нота Калчака.

Колчак прызнае незалежнасьць Польшчы, якая была аб'яўлена часовым расейскім урадам у 1917 гаду, а установа польска-расейскай граніцы павінна быць адложана аж да „Учрэдзіцельнага Сабраньня". Што датычыцца лёсаў народаў Эстоніі, Латвіі, Літвы і Каўказа, то Колчак гатоў прыгатаваць праект разьвязаньня гэтых спраў і даручыць унармаваньне іх лізе народаў.

Антанта прызнала Калчака.

ПАРЫЖ, 13 чэрвеня. ПАТ. (Гавас). Вышэйшыя Рада хаўрусьнікаў паслала сяньні Колчаку гэткую тэлеграмму:

„Хаўрусныя гаспадарствы падцьвярджаюць атрыманьне адказу адмірала Калчака на іх ноту з 26-га мая і выказваюць поўнае здавальненьне гэтым адказам, бо ён у прынцыпу сугаджаецца з прапазыцыямі, зробленымі Антантою, зьмешчае запэўненьне ў самаазначэньню народаў і яўляецца закладам міра для рускага народа і яго суседзяў. Антанта арашыла, як гэта і ад значана у першым лісьце, зрабіць хаўрус з адміралам Колчаком. Падпісана: Ллойд-Джордж, Вудро Вільсон, Клемансо, Орландо, Макіно.

— Група амэрыканскіх банкіраў робіць павер Калчаку на суму 200 тыс. доляраў.

— Чэха-славацкае бюро друку паведамляе, што пад Вялікімі Замкамі вэнгерскіх бальшавікоў дужа пабілі. Французкія коленіяльныя войскі праравалі іх фронт.

— У Бэрліне ізноў пачынаецца неспакой. Горад часам падобны да вайсковага лагера. Чакаюць агульнай забастоўкі, каторую рыхтуюць незалежныя соцыялісты на тую прыгоду, калі мір ня будзе падпісаны. Друкары ужо бастуюць.

Беларусь.

„До Короны!"

(*Ад нашага карэспандэнта*).

Вестка аб такім раптоўным і неспадзеваным асвабажджэньню Вільні з-пад бальшавіцкага дэспотызму не магла не адбіцца голасным рэхам на вёсцы. Былі рады усе бяз розьніцы нацыянальнасьці і стану, бо усе ўжо мелі пэўнасьць на волю ў найшырэйшых рамках; праўдай здавалася, што демократыя Польшчы нічога супольнага са сваей эндэцыяй ня мае. Адозву Начальніка Пілсудскага прынялі за найвышэйшы маніфэст вольнасьці. І жыцьцё пацякло вольным руслом. Людзі, што сьмяглі па воле, былі поўны веры і надзеі.

Усюды, аднак-жа, не бяз грэху... З прыходам польскіх войскаў, прывалакліся ззаду, або павылазілі з нораў і нашыя нядаўныя супрацiўнiкi па думцы і пачалі „працаваць". Што-ж аказалася? А вось: тыя, што патрафлялі працаваць «дзеля хлеба» у бальшавікоў, прысталі на службу і да палякоў. А каб ляпей умацавацца, узяліся фундамэнтальна. Работа гэта каробіла шмат прыкрасьці ў новым дзяржаўным будаўніцтве. Пачаліся сфальчаваныя выказы. Мы былі сьведкамі арыштаваньня беларускіх вучыцялёў у ваколіцах Падбродзьзя і Клюшчан. Прычына арыштаў адна: за тое, што беларусы. У пратаколе пастаўлена: «za tępienie polskości» і... хаўру з бальшавікамі!—бо яны утрымлівалі школы і пры бальшавіках. А што з гэтага вышла? Палявы суд, выслухаўшы «абвінавачаньне», выпусьціў арыштаваных на волю. Факт гэты ўжо ясна паказывае, які зазвычай маюць грунт слабнучыя анэксыяністы. Ідэя дэмократызму іх даканала. І дарма, здавалася, класьці ім працу,—дык вось-жа не! Усьцяж, гэта, і безкаранна адбываюцца «мітынгі» з аднэй паказальнай рэзолюцыяй: «до Короны». А як-жа гэтага дасягаюць? Пайшырэй карыстаючы з формулы: мэта бязьвініць спасабы. І так у Соракпольскім касьцелі праз месяц май, *замест маёвага набажэнства праклінаецца Тарыба з Літвою, ну і з Беларусьсю. У ваколіцах Клюшчан зборшчыкі подпісаў „до Короны" тлумачылі, што подпісы патрэбны для атрыманьня харчоў*. А *хто і мукі выракаўся, таго папросту змушалі. Дзеці да васьмёх гадоў і усе няпісьменныя мусяць ставіць крыжыкі.*

Не, паночкі! Дармавая праца...

М. В.

Пакора і плебісцыт.

(Ад нашага Тургельскага карэспандэнта).

ТУРГЕЛІ. (Віл. губ.). 21 V. Да Тургель прыехаў вураднік Кука з Парудоміна, едучы з Тургель да Паўлава (Паўлава ад Тургель 3 вярсты); гэта было каля 10 гадзіны раніцы, калі народ ішоў у касьцёл. Гэты пан Кука, ці як яго паны і ксяндзы называюць «панам рэвіровым», быў чагось вельмі разазлаваны, сустрэкаючы народ, выскаківаў з калёс, задзержываў людзёў, трос кулакамі пад нос, а ня то і біў, навет па твары, за тое, што ня здыймалі перад ім шапак і ня кланяліся. З ім ехаў нейкі салдат са стрэльбай. Пан Кука бьючы людзей, казаў: «Што яшчэ мала вас білі казакі ды немцы, мо' мы палякі, навучым вас пакоры».

Мусіць гэты пан «рэвіровы», ня ведае гэтае прыказкі: «Як у лесе гукнеш, так і адазвецца».

— У нас ксёндз сабраў подпісы і грошы на муку, а мукі не прывязьлі. Тады ксёндз апавесьціў, што мука ня прыйдзе нам, бо здабылі Рыгу і Петраград, то муку паслалі туды, а нам прывязуць бульбу і соль.

Ці ня будзе замнога два грыбы у вадну зупу, бо тагды *добрую жменю грошы забралі і блізка што мільен галасоў плебісцыту а прылучэньні да Польшчы.*

У Вільні.

Танцы ў архірэйскім доме.

Каля касьцёла св. Казіміра ёсьць дом, ўсім віленцам ведамы, каторы стаіць з правага боку касьцёла, калі на яго глядзець з Тэатральнага пляцу. Дом гэты, як нам добра ведама, быў куплены праваслаўным духавенствам ад аднаго польскага графа ў 1845 годзе, калі мітрапалітам быў Іосіф Семашка. З тэй пары, аж да самай эвакуацыі Вільні перад прыходам сюды немцаў, дом гэты служыў рэзыдэнцыяй праваслаўных епіскапаў. Немцы забралі дом пад салдацкі пастой

лаком. Надта проста, што і сумысьля, бо умеюць-жа яны карміць *сваіх*, не абкармліваюць. Ужо новы мармуравы памятнік чарнеўся ў старым парку пад дупліністымі ліпінамі, блішчэў залатымі літэрамі княжэўскага верша. Ужо князь, захапіўшы гатоўку у глаўнай канторы і даўшы нарад фальваркам, закручаны у мядзьведжую польсьць, на шасьцёрцы цугам шэрых з яблыкамі пакаціў у дэлікатную, бязкпопатна-вясёлую Варшаву, маючы далейшы кірунак на Парыж і Лёндан, далей, далей ад старонкі дзікунства, зганеньня і забабонаў, што па дзіўной ironii дае князю залатыя звонкія чырвонцы.

Перад выезджаньнем князя пану Міхалу надта карціла пахваліцца, як здагадна зацеў ён тую ведзьму паппасьць напіцца, але не паважыўся турбаваць яго сьветласьці драбніцамі.

Варкатаў пад нос „За Нёман, за Нёман"... і адзягаў ён патронташ, рыхтаваўся прайсьціся па парошы з бутэлячкай «погжэбовэго» зайчышкам, а вось гайдук прыйшоў з паведамленьнем, што баба што-сь такое сьціхла.

Калі знайшлі яе на памосьце з абглоданымі самою рукамі, з шырока разінутым ротам і ашалела вытрашчанымі ашклянелымі вачмі, аконам зьбянтэжыўся і накінуўся на гайдука з папікамі і лаянкаю за спазьненьне.

Нябожчыцу узвалілі на розвальні, прыкрылі сьвіткаю і пад даглядам паважнага і гмурага Яські паслалі дамоў.

Магнат Вішнявецкі зноў узьявіўся у варшаўскіх салёнах, асабліва цікавы і, як казалі дэлікатныя пані і паненкі, «нявымоўна адухоўлены» пасьля самоты у сваіх беларускіх пушчах. Усе ведалі, што знатная Дэзі, якою вабіўся кароль Прусіі на пышных ловах у Панятоўскага, без пары зьгінула. Грап Пшаздзецкі, канец з канцом, зрабіўся падсербайлаю у князя і ня ў меру вёрз лухту аб яго новых паглядах, памеўшых поўную незадачу пры першым датыканьні з консерватызмам хлопаў.

У вышэйшым крузе прасілі князя прадэкламаваць оду на сьмерць Дэзі, і ён ня мог, каб не паслухаць просьбаў.

Гутарка аб магнатавай суцы зрабілася моднаю на доўгі час.

Жартаўлівая маладзенькая баронеса Фальц-Фейн дабрала на пяніно да верша жаласна-сьмяхотны мотыў, дадаўшы ад сябе прыпеўку:

О, любая Дэзі,
Без пары сканала
За дзетак сваіх.

Сука магната, сука магната!
Дробны дэзіняткі
Ахвяраю сталі
Забабонаў людзкіх.

Сука магната, сука магната!
Гаўкайце-ж, брашыце
Прад божым пасадам
На катаў сваіх.
Сука магната, сука магната!

М. Г.

(*Канец*).

Калі выйшлі немцы і прыйшлі бальшавікі, яны таксама забралі архірэйскі дом, утварыўшы ў ём, здаецца, лазарэт. Пасьля бальшавікоў, калі ў Вільню прышлі польскія войскі, архірэйскі дом некаторы час стаяў нікім незаняты, але-ж скора ў яго стаў перасяляцца праваслаўны архірэй і розныя епархіяльныя праваслаўныя інстытуцыі. Толькі што гэта стала рабіцца, як ў архірэйскі дом, як нам казалі, зьявіліся: ксёндз, работнік з атмычкамі і салдат і сталі адчыняць зачыненыя на замкі дзьверы некаторых пакояў. Засядаўшыя ў гэты самы час у архірэйскім доме сябры епархіяльной рады, ў галове з архірэям, пратэставалі проціў такога сама-упраўства, але-ж нічога з гэтага ня вышла: работа ішла далей, і архірэйскі дом быў сілком захоплены прыйшоўшымі. Хто такія былі гэныя захопнікі, мы ня ведаем, але-ж па таму, што цяпер ў архірэйскім доме размесьцілася «работніцкая ліга», ў галаве каторай яшчэ нядаўна стаяў арыштаваны бальшавікамі нямецкі ксёндз Мукэрман.

Можна думаць, што адабраньне ад праваслаўнага архірэя гвалтом яго дома ёсьць работа некаторых сябраў гэтай «лігі».

Праваслаўны архірэй ад імені ўсяго праваслаўнага духавенства і насяленьня м. Вільні пратэстоваў перад камісарам м. Вільні п. Янам Пілсудзкім проціў зьдзеку і гвалту, які стварылі над правам і законнасьцю невядомыя особы, і вымагаў узварота адабранаго сілай дому. З гэтага, аднак, нічога ня вышла. Праваслаўнаму архірэю да апошняй пары навет не адказалі на паданую пісьменую жалабу. А ў тую самую пару (ня ўжо з дазваленьня высшага польскага начальства?) ў архірэйскім доме штодзенна цяпер грыміць музыка і можна з вуліцы бачыць, як мігаюць ў вокнах пары кавалераў і паненак з «работніцкай лігі», танцуючых вясёлыя танцы. Ці ведаюць гэтыя танцоры і танцоркі, што ў архірэйскім доме ёсьць дамовая царква і што па законам рэлігіі рабіць гулянкі каля царквы ня можна. Калі яны гэта ня ведаюць, дык мусіць заправілы „работніцкай лігі“ павінны гэта ведаць і так сама ведаць хоць тое, што, калі з царквою можна цяпер ня лічыцца, дык з касьцёлам, стаячым тут жа побач, *каталіцкая* „работніцкая ліга“ *павінна* лічыцца.

Наагул кажучы,—як ад ўсяго гэтага гвалту, зьдзеку, музыкі і танцаў сумна на душы!

У які разбойны і несправядлівы век мы жывём! Чым ўсё гэта кончыцца?

Хрысьціянін.

Беларуская Вайсковая Організацыя.

Штодзенна з 9-й да 12 й гадзіны ў Організацыі (Вокзальная вул., гасьцініца «Англія») робіцца запіс беларусаў-ваякоў.

Беларускі тэатр.

Беларуская тэатральная трупа пад кіраўніцтвам Ждановіча мяркуе выехаць у бліжэйшыя дні на гастролі у Горадню.

Нацыянальны Комітэт.

У сераду 18-га чэрвеня адбудзецца пасяджэньне Беларускага нацыянальнага Комітэту м. Вільні.

Вучыцельскія курсы.

З 10 ліпня (юля) г.г. пры Беларускай гімназіі ў м. Вільні будуць адчынены каротка-срочныя курсы для вучыцялёў—беларусоў, каторыя захочуць працаваць ў беларускіх школах.

На курсах будуць выкладацца: беларуская мова і літэратура, гісторыя і геаграфія Беларусі, лекцыі аб беларускім тэатры, аб беларускім народным штукарстве, аб нацыянальным беларускім руху, пяяньне і інш.

Курсы працягнуцца адзін месяц.

На курсы будуць прыняты тыя з беларусоў, хто быў ужо вучыцелем ў народных і інш. школах, а таксама—хто скончыў вышэйшае пачатковае вучылішча і іншыя школы, як гімназія, рэальн. вучыліш ча і т. п.

Курсантам будзе прадстаўлена пры гімназіі дармовая кватэра і стол.

Просьбы трэба падаваць на імя кіраўніка курсоў М. С. Кахановіча па адрэсу: Вільня, Вострабрамская, 9, 1-ая Беларуская гімназія.

Інтэрнат пры 1-ай Беларускай гімназіі у Вільні.

Пры 1-ай Віленскай Беларускай гімназіі з новага 1919—1920 вучэбнага году мае быць адчыненым інтэрнат для беларускіх дзяцей абоега полу. У інтэрнат першым чымам будуць прынімацца дзеці вясковых і наагул правіцельскіх абывацелеў. Варункі, на якіх вясковыя дзеці утрымліваюцца ў інтэрнацe, будуць абвешчаны асобна. Дзеля бяднейшых зроблены будуць льготы.

Пропаведзь па-беларуску.

На Тройцу у царкве Сьв.-Троіцкага манастыра адбылося набажэнства першы раз пасьля чатырох гадоў. Была паўнютка царква народу. Адпраўляў імшу і служыў акафіст архірэй літоўскі і віленскі Елеўферый. Пропаведзь у беларускай мове сказаў сьв. Кушнёў. Шмат хто пры гэтым плакаў. Пропаведзі па-беларуску будуць у гэтай царкве казацца цяпер заўсёды пры набажэнстве, а таксама будзе чытацца па беларуску евангеліе.

Горача вітаем гэтую добрую, доўга чаканую навіну! Каб тое-ж было і на ўсіх царквох і касьцёлах на Беларусі.

Хвароба п. Я. Луцкевіча.

Беларускі дзеяч археолёг Ян Луцкевіч, хворы на сухоты, выехаў у мінулую нядзелю на курорт у Закапанае (Галіцыя).

Ксендз Стэповіч.

Па надта даўгім часе мы з радасьцей даведаліся, што наш вядомы працаўнік ксёндз Стэповіч жыў і дагэтуль жыве у кліматычным шпіталю у Закапаным, аб чым паведамляем яго радню.

Грошы.

Польскій банк (Юраўскі пр., 8), з 10 да 2 гадзіны меняе польскія, нямецкія, думскія і керэнскія грошы на царскія і наадварот.

Харчы.

За два астатнія дні цана на хлеб абнізілася ужо да 4 з паловай р. за хунт.

— Муку па бонах за май (3 хунты мяркуюць даваць усім на гэтым тыдню.

— Служачым палявога пачтамта далі паёк: 25 хунт. пшоннай мукі, 5 хунтаў рысу, 5 хунтаў цукровага пяску і поўбутэлькі сьпіргу. Увесь паёк каштуе 90 рублёў.

— Хлеб агентам на чыгунцы, пасьля часткавага наснуджаньня харчовага апарата, даюць па 1 рублю за хунт, і па хунту на душу ў дзень.

Перапускі.

Як мы чулі, пытаньне аб перапусках розным нявіленскім людзём, задзержаным тут падзеямі, мае быць разьвязаным польскаю ўладаю ў гэтых днях. Усяго, як кажуць, гэткіх людзей, лішніх ратоў, ёсьць у нас звыш 6.000 чалавек. Шмат хто з іх проста мрэць з галадоўлі.

Новыя кнігі.

У блізкім часе выйдуць у продаж новыя беларускія кнігі: географія Беларусі А. Смоліча, «Родны край» (другое чытаньне для школ) Л. Чарняўскай *лацінкаю* (кірыліцаю ўжо прадаецца) і «Дзяціныя гульні» Л. Чарняўскай (для школ, прытулкаў, садоў і інш.)

„Роуныя з роунымі“.

Як паведамляець адзін сябра Беларускай Рады, у 6 вучастку места Вільні польскія чыноўнікі адказалі замэльдаваць жыльцоў дома № 28 на Полацкай вуліцы, дзеля таго, што ў гэтым доме знайшлося 7 беларусаў; чыноўнікі гэтыя вымагаюць, каб усе пісаліся палякамі, бо хто запішацца беларусам, дык не дастане прадуктаў ад горада (Цікавасьць, чаму гэта яны ня разьвесілі на вуліцах такого абавязковаго распараджэньня?) Вот вам і шчырая адозва пана Язэпа Пілсудзкага, вот вам і „роўныя, з роўнымі“. Добра стараюцца панкі і паначы—няма чаго сказаць;—відаць пры помачы прадуктаў Антанты хочуць перахрысьціць беларусаў на палякаў! Калі-ж гэтаму будзе канец?

З усіх старон.

УСЕЭУРОПЕЙСКАЯ СТАЧКА.

З Мюнхена паведамляюць у «Deutsche Allgemeine Zeitung», што у некаторых нямецкіх колах дасталі паведамленьне «паміжнародных ліг работнічага клясу» аб маючай быць трохдзённай ўсеэўропейскай стачцы, плян каторай ужо апрацованы і каторая павінна зьявіцца моцнай маніфэстацыяй на карысьць справядлівага міру. Пачынальнікі стачкі гатовы дапусьціць супрацоўніцтва нямецкага пролетарыята пры організацыі і спаўненьні гэтага вялізнага проэкта.

РАСЕЙСКА-ФІНЛЯНДЗКАЯ ВАЙНА.

Фінляндзкі генэральны штаб паведамляе, што бальшавікі перайшлі фінляндзкую граніцу каля Сыстэрбака; вайна паміж бальшавіцкай Расеяй і Фінляндыяй, водле слоў штаба, ёсьць нямінучаю. Дванаццаць парахвій Выбаргскай вобласьці абвешчаны на ваенным палажэньню. У пагранічных вёсках мобілізована усе мужчынскае насяленьне ад 18 да 40-гадовага веку.

Рэдактар і выдавец У. Знамяроўскі. Друкарня «Віленскага Выдавецтва», Мала-Стефанаўская, 23.